



# Økonomiplan

2023 - 2027



Et samfunn  
der ingenting  
går til spille

**I·V·A·R**

# ØKONOMIPLAN FOR 2023 - 2027

## 3.3 FORUTSETNINGER

### 3.3.1 Investering

Investeringene blir nærmere presentert i forbindelse med hvert hovedområde under. Her er en hovedoversikt, fordelt på vann, avløp, renovasjon og felles:

INVESTERINGER	PERIODEN	2023	2024	2025	2026	2027
VANN	1 334 350 000	332 850 000	357 500 000	264 000 000	220 000 000	160 000 000
AVLØP	343 800 000	69 800 000	30 000 000	64 000 000	15 000 000	165 000 000
RENOVASJON	33 200 000	33 200 000	0	0	0	0
FELLES	8 250 000	8 250 000	0	0	0	0
<b>TOTALT</b>	<b>1 719 600 000</b>	<b>444 100 000</b>	<b>387 500 000</b>	<b>328 000 000</b>	<b>235 000 000</b>	<b>325 000 000</b>

Det presiseres at noen av prosjektene som er lagt inn bygger på kalkyler. Detaljprosjektering viser ofte at endelig tall kan bli justert. Det hefter derfor en del usikkerhet til investeringsbeløpene utover i planperioden. Ved rullering av økonomiplanen kan det dessuten oppstå nye investeringsbehov. Investeringsprogrammet er tilpasset låneramme fra eierkommunene på 6 milliarder kroner.

### 3.3.2 Finansiering og renteutvikling

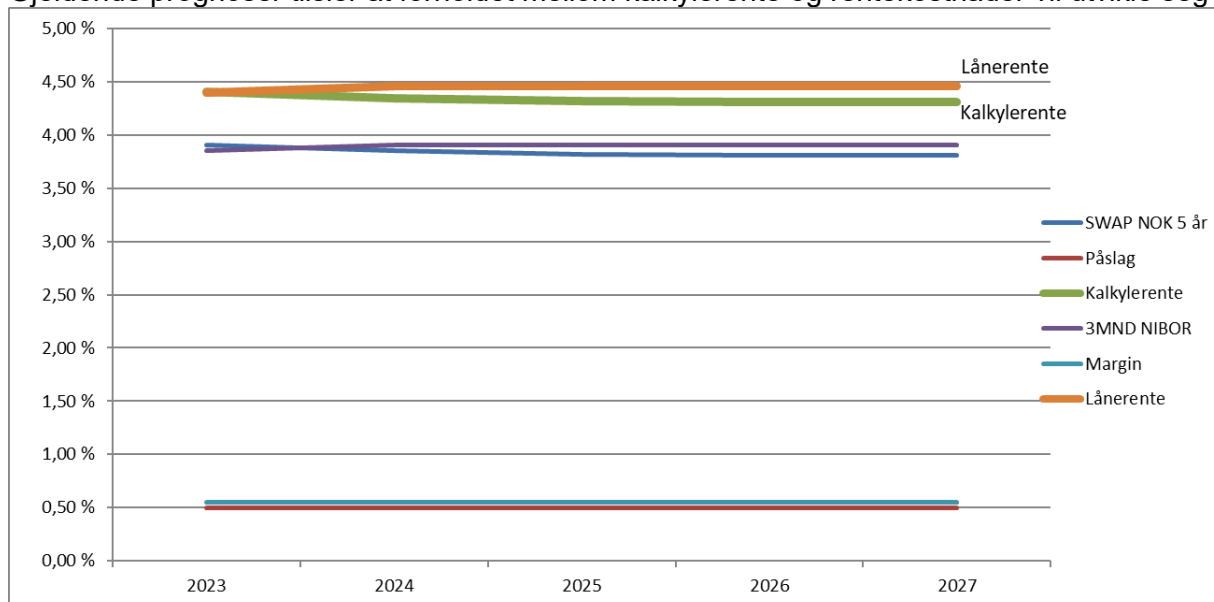
Alle nye investeringer er forutsatt finansiert med lån. Total lånegjeld vil ved årsskiftet 2022/2023 være på ca. 4,8 milliarder kroner, for så å øke i perioden. IVAR er med andre ord i stor grad påvirket av rentenivået.

I økonomiplanen er det budsjettet med rentekostnader på lånegjeld med flytende ut fra følgende nivåer:

	2023	2024	2025	2026	2027
Flytende rente	4,40 %	4,46 %	4,46 %	4,46 %	4,46 %

Gjelds- og likviditetsforvaltning skjer i tråd med IVARs finansreglementet. I henhold til forskrift og retningslinjer for selvkost, er det benyttet fem års swap-rente, pluss 0,5 prosent for beregning av kalkylerente som belastes gebyrgrunlaget. IVARs rentekostnader på lånegjeld (3 mnd. Nibor + ca. 0,55 % margin) forventes å være på samme nivå som kalkylerenten i 2023. Så tilsier prognosen at lånegjeldsrenten vil øke og ligge noe over kalkylerenten utover i planperioden. Differansen mellom kalkylerente og lånegjeldsrenter balanseres mot et rentefond under fri egenkapital.

Gjeldende prognoser tilsier at forholdet mellom kalkylerente og rentekostnader vil utvikle seg slik:



IVARs investeringer lånefinansieres, og økonomiplanen tilsier gjeldsutvikling slik det framgår nedenfor.

Utvikling gjeld og avdrag	2023	2024	2025	2026	2027
Gjeld pr. 1.1.	4 787 407 000	5 320 764 000	5 496 614 000	5 590 106 000	5 572 478 000
Nye lån	734 100 000	387 500 000	328 000 000	235 000 000	325 000 000
Avdrag	200 743 000	211 650 000	234 508 000	252 628 000	254 984 000
<b>Gjeld pr. 31.12.</b>	<b>5 320 764 000</b>	<b>5 496 614 000</b>	<b>5 590 106 000</b>	<b>5 572 478 000</b>	<b>5 642 494 000</b>

Nye lån i 2023 inkluderer også del av godkjent 2022-låneopptak som forskyves til 2023 som følge av forskjøvet framdrift i store investeringsprosjekter.

IVAR har tilpasset investeringene til kommunenes vedtak om låneramme på kr 6 milliarder. Det har over tid utviklet seg et misforhold mellom lånegjeldens samlede løpetid og den gjennomsnittlige, økonomiske levetiden for anleggene. Det foreslås derfor å justere nedbetalingsprofilen for lånegjelden i tråd med anleggsmidlenes økonomiske levetid. Denne tilpasningen må gjøres spesielt sett i lys av nedskrivninger som følge av brannen på ettersorteringsanlegget.

Gjeldsnivået tilsier at man er følsom for renteendringer. Sett i lys av renteprognosene for ett år siden, gjør de nye, høyere prognosene at gebyrgrunnlaget belastes med betydelig høyere kalkylerente sammenlignet med forrige økonomiplan. Det er snakk om en økning på over 2 prosent, hvilket utgjør 106 millioner kroner, i forhold til prognosene for 2023 i forrige økonomiplan.

### 3.3.3 Driftsnivå

Det er i utgangspunktet lagt til grunn en årlig generell pris- og lønnsvekst på 3,4 prosent i 2023 og 2,8 prosent i resten av planperioden for driftskostnader og driftsinntekter. Det ble i 2021 startet en omstillingsprosess med effektiviseringskrav på 6 millioner kroner for 2021 og 2022. Omstillingsarbeidet videreføres i 2023 med et ytterligere effektiviseringskrav på 11 millioner kroner.

### 3.3.4 Befolkningsutvikling

En del av inntektsforutsetningene i økonomiplanen er knyttet til antall innbyggere. I tråd med prognoser fra SSB er følgende befolkningsutvikling lagt til grunn:

	2023	2024	2025	2026	2027
Antall innbyggere	356 192	359 070	360 969	362 926	364 933

### 3.3.5 Gebyrutvikling - selvkost

IVARs gebyrer øker betydelig i 2023 sett i forhold 2022. Dette skyldes i hovedsak tre forhold:

- økte rentesatser
- høyere strømpriser
- tidligere års overskudd for vann og avløp er brukt opp og kan ikke brukes til å holde gebyrene lavere enn det årlig selvkost skulle tilsi, slik det ble gjort for 2021 og 2022.

Vann- og avløpsgebyrene ble i 2021 og 2022 videreført på samme nivå som 2020-nivå ved bruk av overskudd på selvkostfond. Økte strøm- og rentekostnader gjør at akkumulert overskudd for vann og avløp blir spist opp i løpet av 2022, og gebyrene må derfor tilpasses kostnadsnivået som sett ift. 2022-budsjett stiger kraftig på grunn av renteøkning, økte strømpriser, samt høy generell prisstigning. Det er derfor nødvendig med en betydelig gebyrøkning i 2023.

Det er lagt inn økning i kommunens gebyrer for matavfall og gjenvinningsstasjoner for 2023 i tråd med gjeldende økonomiplan. Brannen på ettersorteringsanlegget gjør at tidligere varslet økning i gebyrer for restavfall ikke gjennomføres, og 2022-gebyret videreføres uten prisstigning. Gebyrene for renovasjon må også ta høyde for inndekking av tidligere års underskudd.

Under de enkelte selvkostområdene nedenfor framgår forslag til gebyrer for 2023, og hvilke signalpriser det legges opp til i planperioden.

Kommunene har anmodet IVAR om å klargjøre gebyrene tidlig på høsten, slik at de rekker å ta høyde for endringer i IVAR-gebyrer i kommunenes egne økonomiplaner. Dette innebærer at IVAR forskutterer sine gebyrer før detaljene i egen økonomiplan er klarlagt. Årsresultatet for selvkostområdene blir dermed et resultat av gebyranslag formidlet til kommunene i begynnelsen av september. Denne praksisen har vært mer krevende denne høsten på grunn av store endringer i prognoser for rentenivå og strømpris.

Vann, avløp og renovasjon for husholdningene drives etter selvkostprinsippet og IVAR har begrenset mulighet til å opparbeide fond for denne virksomheten. Over- og underskudd skal tilbakeføres/inndeckes innen tre til fem år. Ideelt sett bør IVARs virksomhet planlegges med et mindre årlig overskudd for å sikre en tilfredsstillende likviditet. De siste årene har IVAR hatt god likviditet med et akkumulert overskudd innen vann og avløp som har balansert et tilsvarende underskudd for renovasjon. De store kostnadsøkningene knyttet til renter og strøm i 2022 har imidlertid spist opp fondsmidler og gjort at vi nå går inn i en økonomiplanperiode med en krevende likviditetsmessig situasjon. Økonomiplan 2023 – 2027 legger opp til årlige overskudd, slik at man i løpet av planperioden skal gjenvinne en tilfredsstillende balanse mellom kostnader og inntekter.